

To Cite This Article: Kaymaz, Ç. K., Kızılkın, Y., & Birinci, S. (2022). Sürdürülebilirlik kapsamında yaşam kalitesi: Coğrafya bölümü öğrencilerine yönelik bir inceleme (Erzurum). *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 47, 32-55. <http://dx.doi.org/10.32003/igge.1098628>

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAPSAMINDA YAŞAM KALİTESİ: COĞRAFYA BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR İNCELEME (ERZURUM)

Quality of Life in the Scope of Sustainability: A Study for Geography Students (Erzurum)

Çağlar Kıvanç KAYMAZ Yusuf KIZILKAN Salih BİRİNCİ

Öz

Dünya Sağlık Örgütü, yaşam kalitesini bireylerin kişisel ve toplumsal değer sistemleri kapsamındaki yaşam hedefleri, beklentileri, standartları ve kaygılarıyla ilgili olarak yaşamdaki konularına yönelik algıları olarak kabul etmektedir. Bu kapsamda insanların yaşam kaliteleri ile fiziksel, psikolojik durum, sosyal ilişkiler, çevre, ekonomik ve diğer faktörler arasında sıkı bir ilişki vardır. Bu çalışmada, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü öğrencilerinin WHOQOL-BREF-TR ölçeğine göre yaşam kalitelerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Verilerin toplanmasında anket tekniği uygulanmış olup, ankette demografik özellikler ve yaşam kalitesi karakteristikleri dışında 26 sorudan oluşan WHOQOL-BREF-TR yaşam kalitesi ölçeği kullanılmıştır. Toplamda 302 öğrenciye anket yapılmıştır. Nicel araştırma yöntemi ile elde edilen verilerin analizi IBM SPSS 25 programı yardımıyla yapılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı frekans analizi, bağımsız örneklem için T testi, bağımsız örneklem için tek yönlü varyans (One Way Anova) ve korelasyon analizleri uygulanmıştır. Ayrıca yaşam kalitesi ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalar VOSWeaver 1.18 programında WOS ve Scopus indekslerine göre incelenmiştir. Uygulanan bağımsız örneklem için T testi analizi sonucuna göre öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile fiziksel sağlık; öğrencilerin medeni durumları ile fiziksel sağlık, psikolojik durum, sosyal ilişkiler ve çevre alt boyutları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra bağımsız örneklem için tek yönlü varyans (One Way Anova) analizi yapılmıştır. Buna göre ailenin aylık ortalama geliri ile fiziksel sağlık, öğrencilerin yaşları ve okudukları sınıf ile sosyal ilişkiler; ailenin aylık ortalama geliri ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birimle çevre arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Yapılan Spearman korelasyon analizi sonuçlarına göre, değişkenler arasında büyük bir bölümünde zayıf ve orta düzeyde pozitif veya negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik; yaşam kalitesi; WHOQOL-BREF-TR; Atatürk Üniversitesi coğrafya bölümü öğrencileri

Abstract

The World Health Organization accepts quality of life as individuals' perceptions of their position in life in relation to their life goals, expectations, standards and concerns within the scope of personal and social value systems. In this context, there is a close relationship between people's quality of life and physical, psychological state, social relations, environment, economic and other factors. In this study, it was aimed to measure the quality of life of Atatürk University, Faculty of Letters, Department of Geography students according to the WHOQOL-BREF-TR scale. Questionnaire technique was used to collect the data, and the WHOQOL-BREF-TR quality of life scale, which consists of 26 questions, was used in addition to demographic characteristics and quality of life characteristics. A total of 302 students were surveyed. The analysis of the data obtained by the quantitative research method was made with the help of IBM SPSS 25 program. In the analysis of the data, descriptive frequency analysis, T test for independent samples, One Way Anova and correlation analyses were applied for independent samples. In addition, studies on quality of life were examined in the VOSWeaver 1.18 program according to WOS and Scopus indexes. According to the results of the T-test analysis for the applied independent samples, the gender variable of the students and their physical health; it has been determined that there is a significant difference between the marital status of the students and the sub-dimensions of physical health, psychological status, social relations and environment. In addition, one-way analysis of variance (One Way Anova) was performed for independent samples. According to this, the average monthly income of the family and physical health, the age of the students and the social relations with the class they study; it has been determined that there is a significant difference between the average monthly income of the family and the administrative unit where the family resides and the environment. According to the results of the Spearman correlation analysis, it was determined that there was a weak and moderate positive or negative linear relationship between the variables in a large part.

Keywords: Sustainability; life quality; WHOQOL-BREF-TR; Ataturk University geography department students

* **Sorumlu Yazar:** Dr. Öğr. Ü., Atatürk Üniversitesi, ✉ ckkaymaz@atauni.edu.tr

GİRİŞ

Yaşam kalitesi, Dünya Sağlık Örgütü yaşam kalitesi grubu tarafından “bireylerin kişisel ve toplumsal değer sistemleri kapsamındaki yaşam hedefleri, beklentileri, standartları ve kaygılarıyla ilgili olarak yaşamdaki konularına yönelik algıları” şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanım, yaşam kalitesinin kültürel, sosyal ve çevresel bağlamda temeli olan öznel bir değerlendirmeyi ifade etmektedir (WHOQOL Group, 1994, 1998) Günümüzde yenilik ve yaşam kalitesindeki değişimler toplumların gündelik yaşamlarını kolaylaştırdığı gibi endişelerini ve kaygılarını da ortaya çıkarmaktadır. Özellikle gelişim ve değişim, toplum refahına etki eden nitelikleri ve yaşam memnuniyetiyle olan gelir dengesi arasındaki ilişkiyi ön planda tutmaktadır (Pacione, 2003). Bu kaygı ve endişeler, temel olarak kişinin ruh sağlığı, sosyal ve psikolojik refahı arasındaki ilişkiyle gösterilmektedir (Keyes, 2002). Kişisel olarak insan davranışları, yaşamlarına ilişkin değerlendirme ve karar verme süreçleri temel olarak insanların yeryüzünde ortaya çıktığı zamanlardan günümüze gerçekleştirdiği gündelik faaliyetlere göre şekillenmiştir. Çeşitli alanlarda çalışmalar yürüten araştırmacılar, coğrafi açıdan yaşam kalitesini etkileyen birden fazla faktörün olduğunu aktarmaktadırlar. Bu faktörlerin başında coğrafi mekân, coğrafi ortam ve sosyo-ekonomik özellikler bulunmaktadır (Aliğaoglu, 2007; Bozdoğan & Benek, 2021; Gold, 2009; Golledge, 2008; Özgen & Coşkun, 2020; Temurçin & Keçeli, 2015). İnsanların yaşam kalitesi coğrafi mekân üzerinde yapmış olduğu değişikliklerle birlikte çevreyi algılama süreçlerine ve bu süreçlere vermiş olduğu tepkilere göre değişmiştir (Temurçin & Keçeli, 2015; Tümertekin & Özgüç, 2009).

Çevre süreçlerinde verilen tepkiler ve algılama olayı temel olarak kişinin çevreye bağlı olan kendi görüşünü ve bu görüş üzerinde kültürün etkisini temel alarak belirli bir coğrafi imaj oluşturmaktadır (Pacione, 1980; Tümertekin & Özgüç, 2009). Coğrafi mekân, coğrafi ortam ve sosyo-ekonomik özelliklerin yanı sıra toplumların çevrelerinden duymuş olduğu haz ve çevresel koşullara bağlı olarak şekillenen hayatları da yaşam memnuniyetine etki etmektedir (Cutter, 1995). Çevresel sürdürülebilirlik imajının ivme kazanması ve devamlılık içinde yürütülmesi kapsamında sürdürülebilir yaşam kalitesi ve toplumların buna adapte edilmesi gerekmektedir. Nitekim 1987 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan Brundtland Raporu’nda sürdürülebilir kalkınma “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden günümüz toplumlarının ihtiyaçlarını karşılaması” şeklinde tanımlanmıştır. Bu süreçte sürdürülebilirlik kavramının toplumlarca kabullenilmesi ve artan çevresel kaygılar çeşitli endişelere ve kuşkulara neden olmuştur. Bu durum temel olarak çevresel sürdürülebilirlik ve yaşam kalitesi arasındaki bağlantının nesnel ve öznel yollarla yeterli bir çevresel kaliteye ulaşılmadan, toplumsal refahın ve sürdürülebilir toplumsal kalkınmanın sağlanamayacağı düşüncesine dayandırılmaktadır (Moser, 2009). Bu endişeler ve kapsamlar doğrultusunda sürdürülebilir kalkınmanın 17 temel hedefine ek olarak 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından “sağlıklı ve kaliteli bir yaşam tarzının ve her yaşta herkes için refahın teşvik edilmesi” hedefi belirlenmiştir (Muralidharan, 2021).

Sürdürülebilir bir yaşam kapsamında gerçekleştirilen bu çalışmada WHOQOL-BREF-TR modülünün Türkçe sürümünün fiziksel, sosyal, çevre, sağlık ve genel yaşam memnuniyeti özellikleri sunulmakta ve tartışılmaktadır. Araştırmada kullanılan modül Türkiye’de ilk kez coğrafya bölümü öğrencilerine yönelik uygulanmaktadır. Bu nedenle elde edilen bulgular, gelişmekte olan ülkemizdeki örneklem olarak seçilen coğrafya öğrencilerinin sosyal, psikolojik durum, sağlık, çevre ve genel yaşamlarıyla ilgili önemli ipuçları vermesinin yanında bu bulgularla ilgili istatistiksel analizleri içermektedir.

LİTERATÜRE BAKIŞ

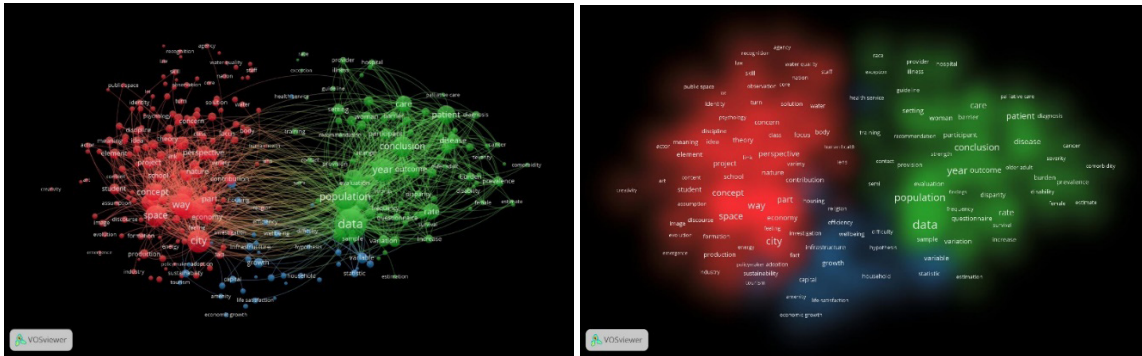
WHOQOL-BREF modülü sağlık memnuniyeti kapsamında çeşitli yaş gruplarına ve çalışanlar için geliştirilen 100 sorudan oluşmaktadır. Ancak literatürde farklı ülkeler, bölgeler, çalışan grupları ve yaş gruplarına yönelik yapılan araştırmalarda bu soruların azaltılarak kullanıldığı görülmektedir. Bu kapsamda WHOQOL-BREF modülü uluslararası literatürde; Singh & Junnarkar (2015) tarafından 11-18 yaş aralığındaki okula giden çocukların pozitif ruh sağlığının korelasyonları ve belirlenmesi, Berlim vd. (2005) tarafından Brezilya’da Majör depresyon hastalarında WHOQOL-BREF modülünün geçerliliği ve güvenilirliği, Zhang vd. (2011) tarafından Çin’deki tıp öğrencilerinin yaşam kalitesinin ölçülmesi, Epifanio vd. (2021) tarafından Covid 19 pandemisinin İtalyan halkının yaşam kalitesi üzerine etkisi, Suárez vd. (2018) tarafından Singapur

halkının yaşam kalitesinin ölçülmesi, Heräjärvi vd. (2020) tarafından Finlandiya'da yetişkinliğe geçiş esnasındaki engelli gençlerin yaşam kalitesinin belirlenmesi için kullanılmıştır.

Türkiye'de uygulanmış çalışmaların büyük bir çoğunluğu uluslararası literatür ile doğru orantılı olarak sağlık uygulamaları ve psikometrik etkilerin ölçülmesi amaçlı gerçekleştirilmiştir. Eser vd. (2010) tarafından Türkiye'deki yaşlılar için WHOQOL-OLD modülünün güvenilirlik ve geçerlilik sonuçları incelenirken, Telatar & Üner (2020) tarafından hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşam kalitesi ve sosyal destek düzeylerinin belirlenmesi yönelik araştırma gerçekleştirilmiştir. Avcı & Pala (2004) tarafından Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi akademisyenlerinin yaşam kalitesinin değerlendirilmesi, Eser vd. (2018) tarafından WHOQOL-DIS-TR modülünün Türkiye'deki engelliler açısından değerlendirilmesi ve Yıldırım & Hacıhasanoğlu (2011) tarafından Erzincan ili örneğinde sağlık çalışanları ve yaşam kalitesini etkileyen değişimler konusu kapsamında çeşitli grup ve çalışanlara yönelik yaşam kalitesini belirleme amaçlı çalışmalarda WHOQOL-BREF ölçeğinin farklı şekillerde kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Coğrafya bilimiyle ilişkili yaşam kalitesinin ölçülmesi kapsamındaki çalışmalar diğer araştırma alanlarına göre daha sınırlı şekilde gerçekleşmiştir. Bu kapsamda Bodur & Dayanir Cingil (2009) tarafından farklı yerleşim ortamlarında yaşlılara yönelik yaşam kalitesinin ölçülmesi amaçlı WHOQOL-BREF ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmanın yanı sıra Pacione (2003) tarafından kentsel çevre kalitesi ve insan refahının ölçülmesi, Knox & Cottam (1981) tarafından kırsal alanlardaki coğrafi özelliklerin ülke yaşam kalitesine etkisi, zaman-mekân ve coğrafya ilişkisi kapsamında Glasgow'da yaşam kalitesi, Zheng vd. (2014) tarafından sanayi coğrafyası ve gelişiminin kentsel yaşam kalitesine etkisi ve Pacione (2003) kentsel coğrafya kapsamında yaşam kalitesinin ölçülmesi ve bu olgunun çeşitli uygulamalı ve kentsel coğrafya yaklaşımlarına göre araştırılması gibi konularda da WHOQOL-BREF ölçeğinden farklı şekillerde yararlanılmıştır.

Yaşam kalitesi kapsamında yapılan bilimsel çalışmalar çeşitli indekslerce taranan dergilerde yayımlanmaktadır. Konu ve başlık biçimine göre yapılan bibliyometrik analizlere göre Web of Science veri tabanında yaşam kalitesi ve coğrafi mekân ve zaman içeren konularda toplam 912 çalışma bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Scopus veri tabanında ise 11 çalışma yer almaktadır. Yapılan literatür analizlerinde araştırmalarda ortam, nüfus, sürdürülebilirlik, yerleşim, doğa, oran, bakım gibi kelimelerin yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 1). Bu sonuçlar coğrafya ve yaşam kalitesi arasında ilişkinin boyutunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Şekil 1. WOS ve Scopus veri tabanına göre yaşam kalitesi, coğrafya konu ve başlıklarını içeren çalışmaların ağ analizi ve yoğunluk analizi göstergeleri

YÖNTEM

Anket, Örneklem ve Veri Toplama

Bu çalışmanın amacı, Atatürk Üniversitesi, Coğrafya Bölümü lisans öğrencilerinin yaşam kalitesinin ölçülebilmesi ve coğrafi bakış açısı ile değerlendirilmesidir. Bu araştırmada ölçme işlemi için belirli kriterler göz önünde bulundurularak WHOQOL

Grubu tarafından, yaşam kalitesi ile ilgili 24 yönün her birinden en az bir soru seçilerek ve WHOQOL-100'ün kısaltılmış versiyonu olan yapılandırılmış anket formu kullanılmıştır. Bunun yanı sıra ölçeğe genel yaşam kalitesi ve genel sağlık alanından iki madde daha eklenmiştir. WHOQOL-BREF bu nedenle toplam 26 soru içermektedir. Ölçek demografik özelliklerin ölçülmesine yönelik soruların yanı sıra fiziksel sağlık (F), psikolojik durum (P), sosyal ilişkiler (S) ve çevre (Ç) olmak üzere 4 alt boyuttan meydana gelmektedir. Ölçek için 5 puanlı likert tipi derecelendirme ölçeği (1= hiç; 5= çok fazla/tamamen/çok iyi/aşırı derecede/çok hoşnut gibi) kullanılmıştır. Bu araştırma için evren büyüklüğü (N) 650 kişi olup, gerekli örneklem büyüklüğü Sekaran & Bougie (1992) tarafından oluşturulan belirli evrenler için kabul edilebilir örnek büyüklüğü tablosu dikkate alınarak en az 242 kişi olarak belirlenmiştir. Buna karşın 302 kişiye anket uygulanmış olup, 8 geçersiz anket analiz dışı tutulmuş ve 294 kişinin verileri analizde kullanılmıştır. Örneklem seçiminde ise olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniği arasında yer alan kasti (kararsal) örnekleme kullanılmıştır. Google forma yüklenen anket soruları linki doğrudan öğrencilere gönderilmiş ve ayrıca öğrencilere anket formu ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Bu doğrultuda 16.02.2022 tarihinde anket uygulamasına başlanmış olup, 21.03.2022 tarihinde veri toplama aşaması tamamlanmıştır.

Araştırmanın en önemli varsayımı anketi cevaplayan öğrencilerin soruları doğru algıladıkları, anketi cevaplarken sıkılmadıkları ve dürüst davrandıklarıdır. Ayrıca genel bir yargı ile ankete katılma isteğinin düşük olması ve sorulara özveri ile cevap verilmemesi araştırmayı sınırlandıran faktörlerin başında gelmektedir. Anketler ekonomik, kısa zamanda yapılabilirlik gibi avantajlarından dolayı çevrimiçi yöntem kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca anketlerin uygulanabilmesi için 14.02.2022 tarihinde Atatürk Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Başkanlığı'ndan E.88656144.000.2200049995 sayı numaralı etik kurul onay belgesi alınmıştır.

Verilerin Analizi

Yaşam kalitesinin ölçüldüğü bu ankette örneklem çeşitliliği ve uygulama alanları bilimsel ve akademik çalışmalara göre VOSWeaver 1.18 programında WOS ve Scopus indekslerine göre incelenmiştir. Veri analizi ise IBM SPSS 25 programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda coğrafya bölümü öğrencilerinin yaşam kaliteleri üzerinde etkili olan fiziksel (F), psikolojik durum (P), sosyal ilişkiler (S) ve çevre-TR (Ç-TR) faktörleri ile demografik özellikler arasında ne tür bir ilişki olduğu istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Ölçeğin ve toplanan verilerin çeşitli varsayımları karşıladığı tespit edildikten sonra analiz yöntemlerinde bağımsız örneklemler için T testi, bağımsız örneklemler için tek yönlü varyans (One Way Anova), hangi grup veya grupların farklı olduğunu anlamak için post-hoc testleri ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın başlıca hipotezleri şunlardır:

Bağımsız Örneklem için T Testi:

H0: İki grubun ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: İki grubun ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Bağımsız örneklem için tek yönlü varyans (One Way Anova):

H0: Grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: En az bir grubun ortalaması diğerlerinden anlamlı bir şekilde farklıdır.

Çalışmada ilk olarak tanımlayıcı veriler analiz edilmiştir. Bu şamadan sonra cinsiyet, yaş, medeni durum, sınıf, ailenin aylık ortalama geliri, öğrencinin aylık para harcama miktarı, konaklama yeri, herhangi bir işte kısmi veya tam zamanlı çalışma durumu, Erzurum şehrinde ve üniversitede öğrencisi olma, genel sağlık memnuniyeti ve genel yaşam memnuniyeti gibi değişkenler ile fiziksel sağlık (F), psikolojik durum (P), sosyal ilişkiler (S) ve çevre (Ç) alt boyutları toplamaları arasında ilişki

olup olmadığı incelenmiştir. Bu yüzden değişken özelliklerine göre farklı analiz yöntemleri uygulanmıştır. Araştırmada hata payı %5 olarak belirlenmiştir.

Parametrik testlerde verilerin normal dağılması önemli koşullardan biridir (Field, 2017). Eğer çarpıklık katsayısı - 1 ile 1 aralığında ise basıklık katsayısının - 2 ile 2 aralığında, eğer basıklık katsayısı - 1 ile 1 aralığında ise çarpıklık katsayısının - 2 ile 2 aralığında olabileceği belirtilmektedir (George & Mallery, 2001; Leech vd. 2005). Bunun yanı sıra çarpıklık ve basıklık değerleri standart hata değerine bölünür ve çıkan katsayı değerlerinin, %99 güvenirlilik aralığında +2.58 ile - 2.58 aralığında olması gerekir (Hair vd. 2006). Eğer değerler bu aralıktaysa değişkenin normal dağılım gösterdiği sonucuna varılır. Bu doğrultuda yapılan analizler ve hesaplamalar neticesinde yaşam kalitesi ölçęği verilerinin +2.58 ile - 2.58 değerlerinden çok küçük olduğu tespit edilmiştir. Bu yüzden verilerin normal dağılım gösterdiği çıkarımına varılmıştır.

BULGULAR

Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü lisans öğrencilerinin yaşam kalitelerini ölçmek için kullanılan WHOQOL-TR yaşam kalitesi ölçęğine göre ankete katılanların demografik özelliklerine yönelik frekans analizi sonuçları Tablo 1'de gösterilmektedir. Frekans analizi bulguları incelendiğinde, ankete katılanların %33,7'si kadın, %66,3'ü erkektir. Bu öğrencilerin %97,6'sı bekâr ve %2,4'ü evlidir. Ayrıca ankete katılanların %27,9'u 20 yaş ve altı, %43,5'i 21-22 yaş, % 21,8'i 23-24 yaş, % 2,4'ü 25-26 yaş ve %4,4'ü ise 27 ve üstü yaşındadır. Öğrencilerin okudukları sınıflara göre dağılımları incelendiğinde %27,9'u 1. sınıfta, %19,7'si 2. sınıfta %17'si 3. sınıfta, 32,7'si 4. sınıfta ve %2,7'si 5. yıl ve üstünde öğrenim görmektedir (Tablo 1).

Yaşam kalitesi üzerinde insanların ekonomik durumları, yaşadıkları coğrafi ve toplumsal çevre, kültürel özellikler gibi pek çok faktör etkili olmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelirleri incelendiğinde %24,1'i 2500 TL ve altı, %29,3'ü 2501-4250 TL, %25,2'si 4251-6000 TL, %8,8'i 6001-7500 TL, %12,6'sı 7501 TL ve üstü gelire sahiptir. Bununla birlikte aile gelir durumu ile öğrencilerin aylık ortalama harcamaları arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Öğrencilerin aylık ortalama harcadıkları para miktarı %28,6'sı 750 TL ve daha az, %36,1'i 751-1000 TL, 15,3'ü 1001-1250 TL ve 20,1'i 1251 TL ve üstü harcama yapmaktadırlar. Öğrencilerin %71,1'i öğrenim süresince herhangi bir işte çalışmazken, %28,9'u yaşamış oldukları ekonomik sorunlar başta olmak üzere çeşitli nedenlerle kamu kurum veya özel sektörde tam veya yarı zamanlı olarak bir işte çalıştıklarını belirtmişlerdir (Tablo 1).

Öğrencilerin yaşadıkları veya konakladıkları mekânlarda yaşam kalitelerini etkileyen değişkenlerdendir. Anket sonuçlarından öğrencilerin %33'ünün aileleri ile birlikte, %60,5'inin devlet, özel veya yarı özel yurtlarda ve %6,5'inin ise arkadaşlarıyla birlikte kiraladıkları öğrenci evlerinde konakladıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin aileleriyle birlikte sürekli ikamet ettikleri yerler idari açıdan incelendiğinde %29,3'ünün büyükşehirlerde, %19,4'ünün il merkezlerinde, %24,5'inin ilçe merkezlerinde ve %26,9'unun ise köylerde ikamet ettikleri tespit edilmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin yaşam kaliteleri üzerinde yaşam kalitesi karakteristikleri de önemli bir etkidir. Ankete göre yaşam kalitesi ile öğrenci olma arasındaki ilişkiye öğrencilerin %4,8'i hiç etkilenmediğini, 13,3'ü çok az, 26,2'si az, 39,8'i çok ve %16'sı çok fazla etkilediğini ifade etmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin Erzurum şehrinde öğrenci olmalarının yaşam kaliteleri üzerinde etkisine yönelik sorulan soruya %6,5'i hiç, %13,3'ü çok az, %27,9'u az, %32,7'si çok ve %19,7'si çok fazla olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin barındıkları yer ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişkiyi %7,1'i hiç, %11,6'sı çok az, %33,3'ü az, %27,6'sı çok ve 20,4'ü çok fazla olduğunu belirtmiştir. Genel yaşam kalitesine ilgili soruyu öğrenciler %5,4'ü çok kötü, %10,5'i biraz kötü, %61,2'si ne iyi ne kötü, %20,1'i oldukça iyi ve %2,7'si çok iyi olarak değerlendirmiştir. Ayrıca öğrenciler genel sağlık durumu memnuniyetlerini ise %4,1'i hiç hoşnut değilim, %9,5'i çok az hoşnutum, %31'i ne hoşnut ne de değilim, 37,8'i epeyce hoşnutum ve %17,7'si çok hoşnutum şeklinde nitelendirmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1: Demografik ve Yaşam Kalitesi Karakteristiklerine Yönelik Frekans Analizi Sonuçları

Değişken	Grup	n	%
Cinsiyet	Erkek	195	66,3
	Kadın	99	33,7
Medeni durum	Bekâr	287	97,6
	Evli	7	2,4
Yaş	>-20	82	27,9
	21-22	128	43,5
	23-24	64	21,8
	25-26	7	2,4
	27 ve üstü	13	4,4
Sınıf	1. Sınıf	82	27,9
	2. Sınıf	58	19,7
	3. Sınıf	50	17,0
	4. Sınıf	96	32,7
	5. Sınıf ve üstü	8	2,7
Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır?	2500 TL ve altı	71	24,1
	2501-4250 TL	86	29,3
	4251-6000 TL	74	25,2
	6001-7500 TL	26	8,8
	7501 TL ve üstü	37	12,6
Aylık yapmakta olduğunuz harcama tutarı ne kadardır?	750 TL ve daha az	84	28,6
	751-1000 TL	106	36,1
	1001-1250 TL	45	15,3
	1251 TL ve üstü	59	20,1
Öğrencilik döneminiz boyunca nerede barınma ihtiyacınızı karşılıyorsunuz?	Aile ile birlikte	97	33,0
	Yurt	178	60,5
	Öğrenci evi	19	6,5
Ailenizle birlikte sürekli ikamet ettiğiniz idari birim aşağıdakilerden hangisidir?	Büyükşehir	86	29,3
	İl merkezi	57	19,4
	İlçe merkezi	72	24,5
	Köy	79	26,9
Öğrenim süresi boyunca her hangi bir işte yarı zamanlı veya tam zamanlı çalıştınız mı/çalışıyor musunuz?	Evet	85	28,9
	Hayır	209	71,1
Üniversitede okuyor olmanız yaşam kalitenizi ne derece etkiliyor?	Hiç	14	4,8
	Çok az	39	13,3
	Az	77	26,2
	Çok	117	39,8
	Çok fazla	47	16,0
Erzurum şehrinde yaşıyor olmanız yaşam kalitenizi ne derece etkilemektedir?	Hiç	19	6,5
	Çok az	39	13,3
	Az	82	27,9
	Çok	96	32,7
	Çok fazla	58	19,7
Barınmakta olduğunuz yer yaşam kalitenizi ne derece etkilemektedir?	Hiç	21	7,1
	Çok az	34	11,6
	Az	98	33,3
	Çok	81	27,6
	Çok fazla	60	20,4
Genel Yaşam Kalitesi Memnuniyeti	Çok kötü	16	5,4
	Biraz kötü	31	10,5
	Ne iyi, ne kötü	180	61,2
	Oldukça iyi	59	20,1
	Çok iyi	8	2,7

Genel Sağlık Durumu Memnuniyeti	Hiç hoşnut değilim	12	4,1
	Çok az hoşnutum	28	9,5
	Ne hoşnut, ne de değilim	91	31,0
	Epeyce hoşnutum	111	37,8
	Çok hoşnutum	52	17,7

Yaşam kalitesi ölçeğinde yer alan bütün boyutlara ait güvenilirlik analizi sonuçlarına göre Cronbach's Alpha değeri 0.893 olarak bulunmuştur. Buna göre elde edilen bu değer çok iyi derecede güvenilir bir sonuç vermektedir. Ayrıca alt boyutların Cronbach's Alpha değerleri ise F alt boyutu için $\alpha = 0,767$, P alt boyutu için $\alpha = 0,795$, S alt boyutu için $\alpha = 0,496$ ve Ç-TR alt boyutu için $\alpha = 0,847$ bulunmuştur (Tablo 2). Yıldız & Uzunsakal (2018)'a göre ölçeğin alfa değeri $0,40 < R2 < 0,60$ ise düşük güvenilirlikte, $0,60 < R2 < 0,80$ ise oldukça güvenilir ve $0,80 < R2 < 1,00$ ise yüksek güvenilirlikte kabul edilmektedir. Buna göre alt boyutların alfa değerlerinin S alt boyutunda düşük diğer boyutlarda ise oldukça güvenilir ve yüksek güvenilirlikte olduğu anlaşılmaktadır. Sadece S alt boyutunun değeri oldukça küçük bulunmuş olup, bu değer de yine düşük güvenilirlikte olduğu görülmüştür. Özellikle bu alt boyutta madde sayısının az olması alfa değerinin düşük çıkmasına yol açmıştır (Kılıç, 2016). Madde toplam-korelasyon değeri ise 0.30'a yakın veya çok üstündedir. Nitekim Büyüköztürk (2018) ve Tavşancıl (2002)'a göre ölçekteki maddeler için madde test korelasyonlarının 0.30 ve üstünde olması önerilmektedir. Ancak bu kural belirtilen değer altındaki bulunan maddeleri elemek için tek başına kullanılmamaktadır. Maddenin Cronbach Alpha katsayısı üzerine etkisi değerlendirilerek karar verilmektedir (Alpar, 2012; Şencan, 2005). Buna bağlı olarak A1, A2 ve C2 maddeleri ölçekten çıkartıldığında Cronbach alfa değerinde değişiklik olmadığı ve 0.30'a yakın değerler olmalarından (Ağadayı vd. 2020) dolayı maddelerin çıkarılmaması yönünde karar alınarak analiz işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2: Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Boyut	Madde	Ort	SS	DR	MSA	Alfa
F	A1	3,48	1,067	,277	,783	.767
	A2	4,43	,916	,285	,776	
	A3	3,78	,960	,594	,716	
	A4	4,01	,951	,585	,718	
	A5	3,05	1,139	,474	,743	
	A6	3,50	,945	,602	,715	
	A7	3,73	,962	,645	,705	
P	B1	3,12	1,035	,698	,736	.795
	B2	3,18	,988	,660	,729	
	B3	3,05	,958	,498	,779	
	B4	3,82	,955	,463	,779	
	B5	3,78	,965	,630	,730	
	B6	2,61	1,042	,325	,818	
S	C1	3,45	,856	,444	,269	.496
	C2	2,45	1,506	,254	,603	
	C3	3,35	1,043	,326	,383	
Ç	D1	3,36	,912	,612	,826	.847
	D2	3,39	,847	,618	,826	
	D3	2,79	,995	,527	,835	
	D4	3,72	,877	,518	,836	
	D5	3,10	,966	,513	,837	
	D6	3,47	1,104	,601	,827	
	D7	3,53	1,076	,706	,812	
	D8	3,02	1,173	,591	,829	

Ort: Ortalama, **SS:** Standart sapma, **DR:** Düzeltilmiş R, **MSA:** Madde silindiğinde Alfa, **F:** Fiziksel sağlık, **P:** Psikolojik, **S:** Sosyal ilişkiler, **Ç-TR:** Çevresel

Bağımsız örneklem için T Testi özellikle grupların normal dağılım göstermesi, bağımlı değişkenin sürekli bir değişken, bağımsız değişkenlerin kategorik ve varyanslarının homojen olması gibi varsayımların tamamı karşılanmış olup, bu doğrultuda öğrencilerin cinsiyet, medeni durum ve öğrenim süresi boyunca herhangi bir işte çalışıp çalışmadıklarıyla ilgili bağımsız

değişkenler ile ölçeğin alt boyutları olan fiziksel sağlık (F), psikolojik durum (P), sosyal ilişkiler (S) ve çevre-TR (Ç) arasında farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Buna göre öğrencilerin cinsiyetleri ile fiziksel sağlık ($t=3.102$, $p<0.05$) alt boyutu arasında anlamlı bir fark bulunmuşken, psikolojik durum ($t=1.284$, $p>0.05$), sosyal ilişkiler ($t=0.853$, $p>0.05$) ve çevre ($t=0.119$, $p>0.05$) alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu sonuca göre, öğrencilerin cinsiyet özellikleri fiziksel sağlık düzeyleri üzerinde etkili olmaktadır. Özellikle kadın öğrencilerin fiziksel sağlıklarına erkeklere oranla daha fazla dikkat etmeleri veya fiziksel sağlıklarının gelişimi için çaba göstermeleri bu durum üzerinde etkili olmuştur. Diğer taraftan öğrencilerin medeni durumları ile fiziksel sağlık ($t=2.149$, $p<0.05$), psikolojik durum ($t=2.499$, $p<0.05$), sosyal ilişkiler ($t=3.519$, $p<0.05$) ve çevre ($t=2.385$, $p<0.05$) alt boyutları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin evli veya bekâr olmaları bütün alt boyutlar üzerinde etkili olmaktadır. Öğrencilerin herhangi bir işte tam veya yarı zamanlı olarak çalışıp çalışmadıkları ile fiziksel sağlık ($t=1.612$, $p<0.05$), psikolojik durum ($t=1.458$, $p>0.05$), sosyal ilişkiler ($t=0.183$, $p>0.05$) ve çevre ($t=0.511$, $p>0.05$) alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 3: Demografik Değişkenler ile Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Alt Boyutlarını Karşılaştırmak Amacıyla Yapılan Bağımsız Örneklem İçin T Testi Sonuçları

Değişken	Grup	Fiziksel Sağlık (F)						
		N	\bar{X}	Ss	sd	t	p	
Cinsiyet	Erkek	195	25,41	4,33	292	3,102	,002*	
	Kadın	99	27,11	4,61				
	Psikolojik (P)							
	Erkek	195	19,33	4,02	292	1,284	,200	
	Kadın	99	20,00	4,46				
	Sosyal İlişkiler (S)							
	Erkek	195	9,15	2,40	292	,853	,394	
	Kadın	99	9,41	2,59				
	Çevre-TR (Ç)							
	Erkek	195	26,40	5,51	292	,119	,905	
	Kadın	99	26,32	5,65				
	Medeni durum	Fiziksel Sağlık (F)						
Bekâr		287	25,89	4,47	292	2,149	,032*	
Evli		7	29,57	3,95				
Psikolojik (P)								
Bekâr		287	19,46	4,12	292	2,499	,013*	
Evli		7	23,42	5,06				
Sosyal İlişkiler (S)								
Bekâr		287	9,16	2,43	292	3,519	,001*	
Evli		7	12,42	2,14				
Çevre-TR (Ç)								
Bekâr		287	26,25	5,51	292	2,385	,018*	
Evli		7	31,28	5,21				
Öğrenim süresi boyunca her hangi bir işte yarı zamanlı veya tam zamanlı çalıştınız mı/çalışıyor musunuz?	Fiziksel Sağlık (F)							
	Evet	85	26,64	,520	292	1,612	,108	
	Hayır	209	25,71	,300				
	Psikolojik (P)							
	Evet	85	20,11	,475	292	1,458	,146	
	Hayır	209	19,33	,282				
	Sosyal İlişkiler (S)							
	Evet	85	9,20	,286	292	,183	,855	
	Hayır	209	9,25	,166				
	Çevre-TR (Ç)							
	Evet	85	26,11	,649	292	,511	,610	
	Hayır	209	26,48	,372				

* $P<0.05$ anlamlı

ANOVA testi sonuçlarına göre öğrencilerin yaşları [F(3, 290) = 2.170, p = 0.092], sınıfları F(4, 289) = 2.298, p = 0.059], aylık harcadıkları para miktarı [F(3, 290) = 2.170, p = 0.092], barınma [F(2, 291) = 1.273, p = 0.282] ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim [F(3, 290) = 1.980, p = 0.117] ile fiziksel sağlık (F) arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Buna karşın ailenin aylık ortalama geliri ile fiziksel sağlık (F) arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir [F(4, 289) = 2.934, p = 0.021].

Tablo 4: Demografik Değişkenler İle Fiziksel Sağlık (F) Değişkeni Arasında Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

Değişken	Grup	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p					
Yaş	Gruplar arası	153,458	4	38,364	1,923	,107					
	Grup içi	5764,488	289	19,946							
	Toplam	5917,946	293								
	Post Hoc Testi Sonuçları										
		N	\bar{X}	Ss	<-20	21-22	23-24	25-26	27 - >		
	<-20	82	26,39	4,209							
	21-22	128	26,16	4,379	P>.05						
	23-24	64	24,78	4,603	P>.05	P>.05					
	25-26	7	28,42	6,241	P>.05	P>.05	P>.05				
	27 ve üstü	13	26,30	5,202	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05			
Sınıf	Gruplar arası	182,439	4	45,610	2,298	,059					
	Grup içi	5735,507	289	19,846							
	Toplam	5917,946	293								
					1	2	3	4	5->		
	1	82	26,8293	4,46884							
	2	58	25,7414	4,42703	P>.05						
	3	50	26,2400	4,33571	P>.05	P>.05					
	4	96	25,0938	4,56780	P>.05	P>.05	P>.05				
	5->	8	28,2500	3,73210	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05			
	Ailenin aylık ortalama geliri	Gruplar arası	230,933	4	57,733	2,934	,021*				
Grup içi		5687,013	289	19,678							
Toplam		5917,946	293								
					<-2500 TL	2501-4250 TL	4251-6000 TL	6001-7500 TL	7501 TL->		
<-2500 TL		71	25,0704	4,10339							
2501-4250 TL		86	25,2558	4,19576	P>.05						
4251-6000 TL		74	26,7838	4,93317	P>.05	P>.05					
6001-7500 TL		26	27,3462	4,52497	P>.05	P>.05	P>.05				
7501 TL->	37	26,8919	4,48320	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05				
Aylık harcanan para miktarı	Gruplar arası	129,911	3	43,304	2,170	,092					
	Grup içi	5788,034	290	19,959							
	Toplam	5917,946	293								
					750 TL	751-1000 TL	1001-1250 TL	1251 TL->			
	<-750 TL	84	25,4286	3,93405							
	751-1000 TL	106	25,5660	4,40566	P>.05						
	1001-1250 TL	45	26,6222	4,63332	P>.05	P>.05					
	1251 TL->	59	27,0508	5,12069	P>.05	P>.05	P>.05				

Barınma	Gruplar arası	51,312	2	25,656	1,273	,282		
	Grup içi	5866,633	291	20,160				
	Toplam	5917,946	293					
					Aile	Yurt	Öğrenci evi	
	Aile yanı	97	26,4639	4,41603				
	Yurt	178	25,6517	4,47239	P>.05			
Öğrenci evi	19	26,6842	5,02276	P>.05	P>.05			
Aile ile birlikte ikamet edilen idari birim	Gruplar arası	118,801	3	39,600	1,980	,117		
	Grup içi	5799,145	290	19,997				
	Toplam	5917,946	293					
					Büyükşehir	İl merkezi	İlçe merkezi	Köy
	Büyükşehir	86	26,5349	4,73956				
	İl merkezi	57	25,8070	4,29052	P>.05			
	İlçe merkezi	72	26,5139	4,59023	P>.05	P>.05		
	Köy	79	25,0380	4,18006	P>.05	P>.05	P>.05	

ANOVA testi sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşları [F(4, 289) = 1.552, p = 0.187], sınıfları [F(4, 289) = 0,760, p = 0.552], ailenin aylık ortalama geliri [F(4, 289) = 1.572, p = 0.182], aylık harcadıkları para miktarı [F(3, 290) = 0,160, p = 0.923], barınma [F(2, 291) = 1.012, p = 0.365] ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim [F(3, 290) = 0,563, p = 0.640] ile psikolojik durum (P) arasında anlamlı fark bulunamamıştır.

Tablo 5: Demografik Değişkenler İle Psikoloji (P) Değişkeni Arasında Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

Değişken	Grup	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p					
Yaş	Gruplar arası	107,690	4	26,923	1,552	,187					
	Grup içi	5012,708	289	17,345							
	Toplam	5120,398	293								
	Post Hoc Testi Sonuçları										
		N	\bar{X}	Ss	<-20	21-22	23-24	25-26	27 - >		
	<-20	82	19,1585	3,97358							
	21-22	128	19,7500	4,15829	P>.05						
	23-24	64	19,1719	3,77777	P>.05	P>.05					
25-26	7	22,7143	4,88925	P>.05	P>.05	P>.05					
27 ve üstü	13	20,4615	6,42411	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05				
Sınıf	Gruplar arası	53,314	4	13,328	,760	,552					
	Grup içi	5067,084	289	17,533							
	Toplam	5120,398	293								
					1	2	3	4	5->		
	1	82	19,4390	4,60836							
	2	58	18,9138	4,01875	P>.05						
	3	50	20,0600	3,82478	P>.05	P>.05					
	4	96	19,6875	4,07124	P>.05	P>.05	P>.05				
5->	8	20,8750	4,38952	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05				

Ailenin aylık ortalama geliri	Gruplar arası	109,010	4	27,253	1,572	,182				
	Grup içi	5011,388	289	17,340						
	Toplam	5120,398	293							
						<-2500 TL	2501-4250 TL	4251-6000 TL	6001-7500 TL	7501 TL->
	<-2500 TL	71	19,1127	3,97690						
	2501-4250 TL	86	19,0000	4,33861	P>.05					
	4251-6000 TL	74	20,0946	4,13859	P>.05	P>.05				
6001-7500 TL	26	20,8846	4,16967	P>.05	P>.05	P>.05				
7501 TL->	37	19,7297	4,14761	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05			
Aylık Harcanan Para Miktarı	Gruplar arası	8,477	3	2,826	,160	,923				
	Grup içi	5111,921	290	17,627						
	Toplam	5120,398	293							
						750 TL	751-1000 TL	1001-1250 TL	1251 TL->	
	<-750 TL	84	19,6310	4,11808						
	751-1000 TL	106	19,5377	3,92107	P>.05					
	1001-1250 TL	45	19,8444	4,42593	P>.05	P>.05				
1251 TL->	59	19,2881	4,60154	P>.05	P>.05	P>.05				
Barınma	Gruplar arası	35,354	2	17,677	1,012	,365				
	Grup içi	5085,044	291	17,474						
	Toplam	5120,398	293							
						Aile	Yurt	Öğrenci evi		
	Aile yanı	97	20,0515	4,19913						
	Yurt	178	19,3371	4,22915	P>.05					
	Öğrenci evi	19	19,1579	3,54751	P>.05	P>.05				
Aile ile birlikte ikamet edilen idari birim	Gruplar arası	29,640	3	9,880	,563	,640				
	Grup içi	5090,758	290	17,554						
	Toplam	5120,398	293							
						Büyükşehir	İl merkezi	İlçe merkezi	Köy	
	Büyükşehir	86	19,8256	4,41173						
	İl merkezi	57	19,9123	4,69148	P>.05					
	İlçe merkezi	72	19,0972	3,75353	P>.05	P>.05				
Köy	79	19,4430	3,92803	P>.05	P>.05	P>.05				

ANOVA testi sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşları [F(4, 289) = 2.461, p = 0.046] ve sınıfları [F(4, 289) = 2.852, p = 0.024] ile sosyal ilişkiler (S) arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın ailenin aylık ortalama geliri [F(4, 289) = 1.991, p = 0.096], öğrencilerin aylık harcadıkları para miktarı [F(3, 290) = 2.251, p = 0.083], barınma [F(2, 291) = 2.251, p = 0.083] ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim [F(3, 290) = 0.855, p = 0.465] ile S alt boyutu arasında anlamlı fark bulunamamıştır (Tablo 6). Bununla birlikte farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post-hoc testi olarak Tukey testi yapılmıştır. Bu test sonucuna göre, 1. sınıftaki öğrencilerin büyük çoğunluğunun sosyal ilişkileri (S), 3. sınıftaki öğrencilerinkinden daha düşüktür (p<0.05).

Tablo 6: Demografik Değişkenler İle Sosyal İlişkiler (S) Değişkeni Arasında Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

Değişken	Grup	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p					
Yaş	Gruplar arası	58,964	4	14,741	2,461	,046*					
	Grup içi	1730,890	289	5,989							
	Toplam	1789,854	293								
	Post Hoc Testi Sonuçları										
		N	\bar{X}	Ss	<-20	21-22	23-24	25-26	27 - >		
	<-20	82	8,7439	2,42320							
	21-22	128	9,2656	2,34264	P>.05						
	23-24	64	9,4375	2,54406	P>.05	P>.05					
	25-26	7	11,1429	2,34013	P>.05	P>.05	P>.05				
	27 ve üstü	13	10,1538	3,13172	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05			
Sınıf	Gruplar arası	67,958	4	16,990	2,852	,024*					
	Grup içi	1721,895	289	5,958							
	Toplam	1789,854	293								
					1	2	3	4	5->		
	1	82	8,6707	2,47484							
	2	58	8,8966	2,34476	P>.05						
	3	50	9,9000	2,14047	P<.05*	P>.05					
	4	96	9,5313	2,57908	P>.05	P>.05	P>.05				
5->	8	10,0000	2,82843	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05				
Ailenin aylık ortalama geliri	Gruplar arası	48,010	4	12,003	1,991	,096					
	Grup içi	1741,844	289	6,027							
	Toplam	1789,854	293								
					<-2500 TL	2501-4250 TL	4251-6000 TL	6001-7500 TL	7501 TL->		
	<-2500 TL	71	8,7887	2,12412							
	2501-4250 TL	86	8,9767	2,46852	P>.05						
	4251-6000 TL	74	9,5811	2,55357	P>.05	P>.05					
	6001-7500 TL	26	9,3846	2,66949	P>.05	P>.05	P>.05				
7501 TL->	37	9,9459	2,65566	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05				
Aylık Harcanan Para Miktarı	Gruplar arası	40,725	3	13,575	2,251	,083					
	Grup içi	1749,129	290	6,031							
	Toplam	1789,854	293								
					750 TL	751-1000 TL	1001-1250 TL	1251 TL->			
	<-750 TL	84	8,7381	2,51798							
	751-1000 TL	106	9,2170	2,43782	P>.05						
	1001-1250 TL	45	9,6667	2,11058	P>.05	P>.05					
1251 TL->	59	9,6780	2,63557	P>.05	P>.05	P>.05					
Barınma	Gruplar arası	11,943	2	5,971	,977	,378					
	Grup içi	1777,911	291	6,110							
	Toplam	1789,854	293								
					Aile	Yurt	Öğrenci evi				
	Aile yanı	97	9,0825	2,66016							
	Yurt	178	9,2528	2,40717	P>.05						
Öğrenci evi	19	9,9474	2,01311	P>.05	P>.05						

Aile ile birlikte ikamet edilen idari birim	Gruplar arası	15,698	3	5,233	,855	,465		
	Grup içi	1774,156	290	6,118				
	Toplam	1789,854	293					
					Büyükşehir	İl merkezi	İlçe merkezi	Köy
	Büyükşehir	86	9,3721	2,74418				
	İl merkezi	57	9,4035	2,40431	P>.05			
	İlçe merkezi	72	9,3750	2,08575	P>.05	P>.05		
	Köy	79	8,8608	2,53556	P>.05	P>.05	P>.05	

ANOVA testi sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşları [F(4, 289) = 1,957, p = 0.101], sınıfları [F(4, 289) = 1.582, p = 0.179], öğrencilerin aylık harcadıkları para miktarı [F(3, 290) = 0.357, p = 0.784], barınma [F(2, 291) = 2.720, p = 0.068] ile çevre-TR (Ç) arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın ailenin aylık ortalama geliri [F(4, 289) = 6.912, p = 0.000] ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim F(3, 290) = 3.387, p = 0.019] ile çevre-TR arasında anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 7). Bununla birlikte farkın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için yapılan Post-hoc testi içerisinde Tukey testi sonuçlarına göre ailenin aylık ortalama geliri 2500 TL ve altında olan öğrencilerin çevre-TR durumu 4251-6000 TL ve 7501 TL-üstü gelire sahip öğrencilerinkinden daha düşüktür (p<0.05). Ayrıca köyde ve ilçe merkezinde yaşayanlar ile öğrencilerin çevre-TR alt boyutunun etkisi büyükşehirde yaşayan öğrencilerden daha düşüktür (p<0.005).

Tablo 7: Demografik Değişkenler İle Çevre-TR (Ç) Değişkeni Arasında Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

Değişken	Grup	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p					
Yaş	Gruplar arası	238,483	4	59,621	1,957	,101					
	Grup içi	8804,609	289	30,466							
	Toplam	9043,092	293								
	Post Hoc Testi Sonuçları										
		N	\bar{X}	Ss	<-20	21-22	23-24	25-26	27 ->		
	18-20	82	26,5976	4,78645							
	21-22	128	26,7188	5,60081	P>.05						
	23-24	64	24,9688	5,55483	P>.05	P>.05					
25-26	7	30,0000	6,16441	P>.05	P>.05	P>.05					
27 ve üstü	13	26,6154	8,12956	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05				
Sınıf	Gruplar arası	193,755	4	48,439	1,582	,179					
	Grup içi	8849,337	289	30,621							
	Toplam	9043,092	293								
					1	2	3	4	5->		
	1	82	27,4268	5,48855							
	2	58	25,6724	6,07955	P>.05						
	3	50	26,7000	5,11999	P>.05	P>.05					
	4	96	25,6250	5,43526	P>.05	P>.05	P>.05				
5->	8	27,7500	5,49675	P>.05	P>.05	P>.05	P>.05				
Ailenin aylık ortalama geliri	Gruplar arası	789,562	4	197,390	6,912	,000'					
	Grup içi	8253,530	289	28,559							
	Toplam	9043,092	293								
					<-2500 TL	2501-4250 TL	4251-6000 TL	6001-7500 TL	7501 TL->		
	<-2500 TL	71	24,1972	5,23073							
	2501-4250 TL	86	25,7791	5,44578	P>.05						
	4251-6000 TL	74	27,2703	5,51783	P<.05'	P>.05					
	6001-7500 TL	26	27,5385	5,14767	P>.05	P>.05	P>.05				
7501 TL->	37	29,3514	5,08929	P<.05'	P>.05	P>.05	P>.05				

Aylık harcanan para miktarı	Gruplar arası	33,242	3	11,081	,357	,784		
	Grup içi	9009,850	290	31,068				
	Toplam	9043,092	293					
					750 TL	751-1000 TL	1001-1250 TL	1251 TL->
	<-750 TL	84	25,9286	5,54018				
	751-1000 TL	106	26,3491	5,29518	P>.05			
	1001-1250 TL	45	26,7111	6,05889	P>.05	P>.05		
1251 TL->	59	26,8136	5,72795	P>.05	P>.05	P>.05		
Barınma	Gruplar arası	165,966	2	82,983	2,720	,068		
	Grup içi	8877,126	291	30,506				
	Toplam	9043,092	293					
					Aile	Yurt	Öğrenci evi	
	Aile yanı	97	27,4227	5,29511				
	Yurt	178	25,7978	5,75916	P>.05			
	Öğrenci evi	19	26,4737	4,18155	P>.05	P>.05		
Aile ile birlikte ikamet edilen idari birim	Gruplar arası	306,096	3	102,032	3,387	,019'		
	Grup içi	8736,996	290	30,128				
	Toplam	9043,092	293					
					Büyükşehir	İl merkezi	İlçe merkezi	Köy
	Büyükşehir	86	26,9302	6,04841				
	İl merkezi	57	27,0702	4,95645	P>.05			
	İlçe merkezi	72	27,0139	5,60556	P>.05	P>.05		
Köy	79	24,6962	5,08985	P<.05'	P>.05	P<.05'		

Öğrencilerin yaşam kalitesi karakteristikleri ile ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan Spearman korelasyon testi sonucuna göre, genel yaşam kalitesi (GYK) ile gene sağlık durumu memnuniyeti GSM ($r=.394$, $p=.000$), P ($r=.431$, $p=.000$) ve çevre ($r=.511$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın GYK ile aile geliri ($r=.188$, $p=.001$), fiziksel ($r=.222$, $p=.000$) ve sosyal ilişkiler ($r=.296$, $p=.000$) arasında ise zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca genel yaşam kalitesi ile Erzurum şehrinde yaşıyor olma ($r=-.157$, $p=.007$) arasında negatif yönde düşük düzeyde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8). Genel sağlık durumu memnuniyeti (GSM) ile GYK ($r=.394$, $p=.000$), fiziksel ($r=.355$, $p=.000$), psikolojik durum ($r=.444$, $p=.000$) ve çevre ($r=.406$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, aile geliri ($r=.149$, $p=.011$) ve sosyal ilişkiler ($r=.283$, $p=.000$) arasında düşük düzeyde doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna karşın genel sağlık durumu ile Erzurum'da yaşıyor olma ($r=-.159$, $p=.006$) arasında ise düşük düzeyde negatif yönde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8).

Barınma yeri-yaşam kalitesi (BYY) ile Erzurum'da yaşıyor olma ($r=.458$, $p=.000$) ve öğrenci olma ($r=.333$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, aylık harcanan para miktarı ($r=.148$, $p=.011$), psikolojik durum ($r=-.167$, $p=.004$) ve çevre ($r=-.160$, $p=.006$) arasında negatif yönde düşük düzeyde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8). Bununla birlikte Erzurum şehrinde yaşıyor olma-yaşam kalitesi (EY) ile barınma yeri yaşam kalitesi ($r=.458$, $p=.000$) ve öğrenci olma ($r=.352$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, aylık harcanan para miktarı ($r=.139$, $p=.017$), psikolojik durum ($r=-.127$, $p=.030$), genel yaşam kalitesi ($r=-.157$, $p=.007$) ve genel sağlık durumu memnuniyeti ($r=-.159$, $p=.006$) arasında negatif yönde düşük düzeyde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8). Öğrenci olma-yaşam kalitesi (ÖY) ile barınma yeri yaşam kalitesi ($r=.333$, $p=.000$) ve EY ($r=.352$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki tespit edilmiştir (Tablo 8). Aynı zamanda sınıf (SN) ile aylık harcanan para miktarı ($r=.182$, $p=.002$) ve S ($r=.161$, $p=.006$) arasında zayıf düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir (Tablo 8).

Aylık harcanan para miktarı (AHP) ile barınma yeri yaşam kalitesi ($r=.148$, $p=.011$), Erzurum'da yaşıyor olma ($r=.139$, $p=.017$), sınıf (SN) ($r=.182$, $p=.002$), aile geliri ($r=.348$, $p=.000$), fiziksel ($r=.137$, $p=.019$) ve sosyal ilişkiler ($r=.154$, $p=.008$) arasında zayıf düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8). Buna paralel olarak aile geliri (AG) ile aylık harcanan para

miktarı ($r=.348$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, genel yaşam kalitesi ($r=.188$, $p=.001$), genel sağlık durumu memnuniyeti ($r=.149$, $p=.011$), fiziksel sağlık ($r=.183$, $p=.002$), sosyal ilişkiler ($r=.158$, $p=.007$) ve çevre ($r=.294$, $p=.000$) arasında ise zayıf düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8).

Diğer taraftan fiziksel sağlık (F) ile genel sağlık durumu memnuniyeti ($r=.355$, $p=.000$), P ($r=.505$, $p=.000$), psikolojik durum $r=.505$, $p=.000$), sosyal ilişkiler ($r=.243$, $p=.000$) ve çevre ($r=.453$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, genel yaşam kalitesi ($r=.222$, $p=.000$), aylık harcanan para miktarı ($r=.137$, $p=.019$) ve aylık gelir ($r=.183$, $p=.002$) arasında ise zayıf düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8). Psikolojik durum ile genel yaşam kalitesi ($r=.431$, $p=.000$), genel sağlık durumu memnuniyeti ($r=.444$, $p=.000$), fiziksel sağlık ($r=.505$, $p=.000$), sosyal ilişkiler ($r=.447$, $p=.000$) ve çevre ($r=.620$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, psikolojik durum ile barınma yeri yaşam kalitesi ve Erzurum şehrinde yaşıyor olma arasında zayıf düzeyde negatif yönde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8). Sosyal İlişkiler (S) ile psikolojik durum ($r=.447$, $p=.000$) ve çevre ($r=.389$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, genel yaşam kalitesi ($r=.296$, $p=.000$), genel sağlık durumu memnuniyeti ($r=.283$, $p=.000$), sınıf ($r=.161$, $p=.006$), aylık harcanan para miktarı ($r=.154$, $p=.008$), aile geliri ($r=.158$, $p=.007$) ve fiziksel sağlık ($r=.243$, $p=.000$) arasında zayıf düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8). Çevre ile genel yaşam kalitesi ($r=.511$, $p=.000$), genel sağlık durumu memnuniyeti ($r=.406$, $p=.000$), fiziksel sağlık ($r=.453$, $p=.000$), psikolojik durum ($r=.620$, $p=.000$), sosyal ilişkiler ($r=.389$, $p=.000$) arasında orta düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki varken, aile geliri ($r=.294$, $p=.000$) ile zayıf düzeyde pozitif yönde doğrusal bir ilişki vardır. Buna karşın çevre ile barınma yeri yaşam kalitesi ($r=-.160$, $p=.006$) arasında ise negatif yönde zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki vardır (Tablo 8).

Tablo 9: Yaşam Kalitesi Karakteristikleri ve Ölçek Alt Boyutları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

Testler		GYK	GSM	BYY	EY	ÖY	SN	AHP	AG	F	P	S	Ç-TR
Genel yaşam kalitesi (GYK)	N	294	294	294	294	294	294	294	294	294	294	294	294
	r	-	,394**	-,101	-,157**	,014	-,032	-,041	,188**	,222**	,431**	,296**	,511**
	p	-	,000	,085	,007	,808	,581	,482	,001	,000	,000	,000	,000
Genel sağlık durumu memnuniyeti (GSM)	r	,394**	-	-,080	-,159**	,073	-,071	-,005	,149*	,355**	,444**	,283**	,406**
	p	,000	-	,169	,006	,210	,224	,937	,011	,000	,000	,000	,000
Barınma yeri-yaşam kalitesi (BYY)	r	-,101	-,080	-	,458**	,333**	,053	,148*	,006	-,068	-,167**	-,054	-,160**
	p	,085	,169	-	,000	,000	,367	,011	,914	,245	,004	,353	,006
Erzurum şehrinde yaşıyor olma-yaşam kalitesi (EY)	r	-,157**	-,159**	,458**	-	,352**	-,004	,139*	,099	-,113	-,127*	-,009	-,098
	p	,007	,006	,000	-	,000	,951	,017	,089	,054	,030	,874	,092
Öğrenci olma-yaşam kalitesi (ÖY)	r	,014	,073	,333**	,352**	-	-,054	,059	-,067	-,046	,075	,041	,009
	p	,808	,210	,000	,000	-	,359	,316	,254	,430	,198	,483	,883
Sınıf (SN)	r	-,032	-,071	,053	-,004	-,054	-	,182**	,079	-,107	,041	,161**	-,091
	p	,581	,224	,367	,951	,359	-	,002	,177	,066	,485	,006	,119
Aylık harcanan para miktarı (AHP)	r	-,041	-,005	,148*	,139*	,059	,182**	-	,348**	,137*	-,013	,154**	,066
	p	,482	,937	,011	,017	,316	,002	-	,000	,019	,822	,008	,257
Aile geliri (AG)	r	,188**	,149*	,006	,099	-,067	,079	,348**	-	,183**	,114	,158**	,294**
	p	,001	,011	,914	,089	,254	,177	,000	-	,002	,051	,007	,000
Fiziksel Sağlık (F)	r	,222**	,355**	-,068	-,113	-,046	-,107	,137*	,183**	-	,505**	,243**	,453**
	p	,000	,000	,245	,054	,430	,066	,019	,002	.	,000	,000	,000
Psikoloji (P)	r	,431**	,444**	-,167**	-,127*	,075	,041	-,013	,114	,505**	-	,447**	,620**
	p	,000	,000	,004	,030	,198	,485	,822	,051	,000	-	,000	,000
Sosyal İlişkiler (S)	r	,296**	,283**	-,054	-,009	,041	,161**	,154**	,158**	,243**	,447**	-	,389**
	p	,000	,000	,353	,874	,483	,006	,008	,007	,000	,000	-	,000
Çevre-TR (Ç)	r	,511**	,406**	-,160**	-,098	,009	-,091	,066	,294**	,453**	,620**	,389**	-
	p	,000	,000	,006	,092	,883	,119	,257	,000	,000	,000	,000	-

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed). **Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Doğrusal ilişki büyüklüğü= 0.30'a kadar zayıf/düşük korelasyon, 0.30-0.70 arası orta seviyeli korelasyon, 0.70'den büyük güçlü korelasyon

SONUÇ

Sürdürülebilirlik kavramının ortaya çıkışından günümüze kadar çeşitli alanlarda ulusal ve uluslararası politikalar geliştirilmeye devam etmektedir. Bunların başında ise sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında yer alan “Sağlık ve Kaliteli Yaşam” kapsamında çeşitli stratejiler belirlemek gelir. Bu çerçevede Dünya Sağlık Örgütü tarafından uluslararası boyutta yapılan çalışmalarla insanların gündelik yaşamlarında sağlıklarıyla ilgili memnuniyetlerini ve yaşam kalitelerini çeşitli kriterlere göre anketler geliştirilerek ölçülmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda gerek sektörel gerekse yaş grupları gibi farklı değişkenlere göre uygulanan WHOQOL-BREF anketleri uygulanan grupların yaşam memnuniyetlerini ortaya çıkararak sağlık konusunda politika geliştiricilere, yöneticilere ve planlamacılara çeşitli yol haritaları sunulması amaçlanmaktadır. Bu şekilde dünyanın farklı ülkelerinde veya bölgelerinde belirli kriterler doğrultusunda insanların yaşam kalitesi ve sağlık durumu memnuniyetlerinin belirlenmesi, ülkeler, bölgeler veya gruplar arasında karşılaştırmalar yapılarak standartların belirlenmesi ve bunlara ulaşma noktasında politika geliştirilmesi imkânı ortaya çıkacaktır. Bu doğrultuda çalışmada kullanılan ölçeğin farklı bölge ve insan grupları üzerinde uygulanması ülkemizde yaşam kalitesi durumunun tespiti ve buna göre planlama yapılması açısından önem arz etmektedir.

Atatürk Üniversitesi, Coğrafya Bölümü öğrencilerine uygulanmış olan WHOQOL-BREF-TR ölçeğinde ise öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre parametrik ve non-parametrik analiz yöntemleri ile yaşam kaliteleri ölçülmüştür. Coğrafya bölümünden 294 öğrenciye uygulanan anket sonuçlarına göre özellikle coğrafi mekân, sosyo-demografik, sosyo-ekonomik ve sağlık arasında dikkat çekici özellikler saptanmıştır. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplara göre yaşam kalitesi ölçeğinde yer alan bir boyut hariç diğer boyutlarda yüksek düzeyde güvenilirlik sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmada katılımcılarının vermiş oldukları cevaplar kapsamında yapılan T testi sonuçlarına göre, coğrafya öğrencilerinin cinsiyetleri ile fiziksel faktörlerin alt boyutları arasından anlamlı farklar bulunmuş olmasına rağmen psikolojik durum, sosyal ilişkiler ve çevre alt boyutlarıyla anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Nitekim erkek ve kadın öğrencilerin fiziksel güç ve kapasitelerinin değişkenlik göstermesi cinsiyet bazında yaşam memnuniyetinde anlamlı farkların oluşması doğal bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Tespit edilen sonuçlara göre yaşam memnuniyeti bakımından kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla fiziksel sağlık durumlarındaki memnuniyet düzeyleri daha fazladır. Bunun en önemli nedeni erkek öğrencilerin kadın öğrencilere nazaran fiziksel sağlıklarına daha fazla özen göstermeleridir. Diğer taraftan medeni durumlarının tüm alt boyutlar ile anlamlılık taşıdığı ancak öğrencilerin çalışma yaşamları parametresinin ise alt boyutlar ile anlamlı bir fark içermediği belirlenmiştir. Evli olan katılımcıların gerek düşünsel yapıları gerekse yaşamdan mutlu olma düzeyleri tüm alt boyutlara etki ederek bekâr olan bireylere göre yaşamdan duymuş oldukları memnuniyeti olumlu anlamda yükseltmiştir.

Katılımcıların vermiş oldukları cevaplara göre gerçekleştirilen demografik değişkenler ile fiziksel sağlık değişkeni arasında tek yönlü Anova testi sonuçlarına göre ailenin aylık ortalama gelir değişkeni ile anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Özellikle coğrafya öğrencileri arasında ailenin aylık ortalama geliri arttıkça yaşamdan duyulan memnuniyet de artmaktadır. Aile tarafından öğrenciye sağlanan maddi destek ve bu desteklerin öğrenci yaşamına sunmuş olduğu olanaklar yaşam memnuniyetine olumlu yönde etki etmektedir.

Demografik değişkenler ile sosyal ilişkiler değişkeni arasında tek yönlü Anova testi sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşları ve okumakta oldukları sınıflar bakımından anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Nitekim öğrencilerin yaşları, bulunmuş oldukları ortam, coğrafi mekân ve yaşamış oldukları hayat tecrübeleri yaşam memnuniyetlerine olumlu ve olumsuz yönde etkilerde bulunmaktadır. Değişkenler içinde yer alan ölçütlerde 20-27 ve üstü yaş aralığı esas alınarak yapılan değerlendirmede yaş arttıkça yaşamdan duyulan memnuniyette arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar genel olarak 4 yıl eğitim almakta ve bu eğitim süreçleri çeşitli zorlukları da beraberinde getirmektedir. Okumakta oldukları sınıflar bakımından öğrenciler, yaşam memnuniyeti ölçeğine vermiş oldukları cevaplara göre 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olan süreçte bir üst sınıfa geçtikçe yaşamdan duydukları memnuniyet düzeyinde de artış gözlenmektedir. Özellikle 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere oranla yaşamsal süreçlerden beklentilerinin artması, iş hayatına hazırlık süreçleri ve mezuniyet sonrasında hayattan beklentileri yaşam memnuniyetinin artmasına etki etmiştir. Ayrıca ailenin aylık ortalama geliri ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim bakımından anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Ailenin ortalama geliri öğrencinin bulunmuş olduğu coğrafi ortamdaki

günlük ihtiyaçlarını karşılamaları, boş zamanlarını değerlendirmeleri, sosyal, kültürel ve sağlıklı yaşam konusunda gerçekleştirecekleri faaliyetleri yapabilmeleri noktasında büyük bir etkiye sahiptir. Bunun yanı sıra yapılan test sonucunda öğrencilerin daimi olarak ikamet ettikleri ailelerinin bulunmuş oldukları çevre koşulları ve coğrafi anlamda ikamet ettikleri yerin gelişmişliği de yaşam memnuniyetine etki etmektedir. Nitekim coğrafi açıdan fonksiyonel özelliklerin çeşitlenmesi, çevre özellikleri bakımından oluşan fırsatlar kırsal yerleşmelere oranla, şehir alanlarda daha fazla gelişmiştir. Bu alanlarda yaşayan öğrencilerin yaşam memnuniyeti kırsal alanlarda ve sınırlı olanaklara sahip yerleşim birimlerinde yaşayan öğrenciler arasında yaşam memnuniyeti noktasında önemli farklılıklar göstermektedir.

Coğrafya bölümü öğrencilerinin yaşam kalitesi karakteristikleri ve ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik gerçekleştirilen spearman korelasyon testi sonuçlarına göre, yaşam kalitesi ile genel sağlık memnuniyetinin; psikolojik durum ve çevre boyutları arasında orta düzey pozitif ilişkisi olduğu, buna karşın fiziksel durum ve sosyal ilişkiler boyutunda ise zayıf düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Hiç kuşkusuz ölçekte ele alınan konular öğrencilerin yaşam kaliteleri arasında önemli ilişkiler ortaya çıkartmaktadır. Bu bağlamda ölçekte ele alınan neredeyse bütün kriterlerin birbirleriyle ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin ailenin aylık ortalama geliri ve buna bağlı olarak öğrencinin aylık harcadığı para miktarı ile fiziksel, psikolojik durum, sosyal ilişkiler ve çevre açısından birinde gerçekleşen olumlu bir durumun diğer göstergelerde de olumlu düzeyde sonuçlar doğurmasına neden olmuştur. Bazı durumlarda bir parametrede görülen olumsuz yapının başka parametrelerde de yaşam memnuniyeti ile yaşam kalitesinde de önemli düşümlere yol açabildiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak bağımsız örneklem için T testi sonuçlarına göre, cinsiyet ile fiziksel alt boyutu için H1 hipotezi kabul edilirken, psikolojik durum, sosyal ilişkiler ve çevre alt boyutları için reddedilmiştir. Medeni durum ile fiziksel sağlık, psikolojik durum, sosyal ilişkiler ve çevre alt boyutları için H1 hipotezi kabul edilmiştir. Ayrıca öğrenciyken herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumu ile fiziksel sağlık, psikolojik durum, sosyal ilişkiler ve çevre alt boyutları için anlamlı bir farklılık olmaması nedeniyle H1 hipotezi reddedilmiştir. ANOVA testi sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşları, sınıfları, aylık harcadıkları para miktarı, barınma ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim ile fiziksel sağlık (F) arasında anlamlı fark bulunamadığı için ($p>0.05$) H0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna karşın ailenin aylık ortalama geliri ile fiziksel sağlık arasında ($p<0.05$) anlamlı fark olmasından dolayı alternatif hipotez (H1) kabul edilmiştir. Diğer taraftan öğrencilerin yaşları, sınıfları, ailenin aylık ortalama geliri, aylık harcadıkları para miktarı, barınma ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim ile psikolojik durum (P) arasında ($p>0.05$) anlamlı fark bulunamamıştır. Bunun için H0 hipotezi kabul edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin yaşları ve sınıfları ile sosyal ilişkiler (S) arasında ($p<0.05$) anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Bu yüzden alternatif hipotez kabul edilmiştir. Buna karşın ailenin aylık ortalama geliri, öğrencilerin aylık harcadıkları para miktarı, barınma ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim ile sosyal ilişkiler (S) alt boyutu arasında ($p>0.05$) anlamlı fark olmadığı için H0 hipotezi kabul edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin yaşları, sınıfları, öğrencilerin aylık harcadıkları para miktarı, barınma ile çevre (Ç) arasında anlamlı bir farklılık ($p>0.05$) olmadığından H0 hipotezi kabul edilmiştir. Buna karşın ailenin aylık ortalama geliri ve aile ile birlikte ikamet edilen idari birim ile çevre arasında anlamlı fark bulunduğu için ($p<0.05$) alternatif hipotez H1 kabul edilmiştir.

ÖNERİLER

Dünya genelinde BM tarafından ortaya konulan sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında “sağlıklı ve kaliteli yaşam” konularına her geçen gün daha fazla dikkat çekilmektedir. Bu doğrultuda insanların ülkelerinde kendilerine iş, yaşam, sosyal, ekonomik, kültürel, eğitim, sağlık, adalet, eşitlik, hizmetlere erişilebilirlik ve diğer pek çok farklı alanda sunulan olanaklar ile yaşam kaliteleri arasında sıkı bir ilişki olduğu açıkça görülmektedir. Buna göre insanların yaşam kalitelerinin artırılmasında hükümet ve devlet politikalarının rolü oldukça fazladır. Gerçekleştirilmesi planlanan politikalarda insan yaşamına yönelik ortaya atılacak stratejilerde belirlenen hedeflere ulaşılması için insan yaşamı ile ilgili konularda sosyo-ekonomik araştırmaların yapılmasına ve bunlardan elde edilecek sonuçlara büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmalarla birlikte elde edilen bulgular insan yaşamının kalitesini artırmaya yönelik geliştirilecek politikalar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Bu doğrultuda gelecekte yerel, bölgesel ve kıtasal anlamda toplumların yaşam kalitelerini belirlemeye yönelik yapılacak çalışmalarla insanların yaşam kalitelerinin artırılması için neler yapılması gerektiği konularına eğilmek

gerekmektedir. Dünya genelinde bu alandaki eksikliklerin giderilmesi bağlamında araştırmacıların bu alanda geliştirecekleri yeni ölçeklere ve araştırma sonucunda elde edilecek bulguların paylaşılmasına gereksinim duyulmaktadır. Ayrıca bireysel ve toplumsal yaşam kalitesinin arttırılması açısından bu tür çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

KATKI BELİRTME

Değerli zamanlarını ayırarak ankete katılan Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü öğrencilerine teşekkür ederiz.

| EXTENDED ABSTRACT |

Quality of Life in the Scope of Sustainability: A Study for Geography Students (Erzurum)Çağlar Kıvanç KAYMAZ Yusuf KIZILKAN Salih BİRİNCİ **INTRODUCTION**

Quality of life has been defined by the World Health Organization quality of life group as “individuals’ perceptions of their position in life in relation to their life goals, expectations, standards, and concerns within their personal and social value systems.” This definition refers to a subjective assessment that is the basis of the quality of life in a cultural, social, and environmental context (WHOQOL Group, 1994, 1998). Today, changes in innovation and quality of life not only facilitate the daily lives of societies but also reveal their anxieties and worries. In particular, development and change prioritize the qualities that affect the welfare of the society and the relationship between life satisfaction and income balance (Pacione, 2003). These anxieties and worries are mainly illustrated by the relationship between a person’s mental health and social and psychological well-being (Keyes, 2002). Evaluation and decision-making processes regarding personal human behavior and people’s lives have been shaped mainly by the daily activities people have performed from the time they emerged on earth to the present day. Researchers carrying out studies in various fields state that more than one factor affects the quality of life geographically. The primary factors are geographical location, geographical environment, and socio-economic characteristics (Aliğaoğlu, 2007; Bozdoğan & Benek, 2021; Gold, 2009; Gollledge, 2008; Özgen & Coşkun, 2020; Temurçin & Keçeli, 2015). The quality of life of people has changed according to the processes of perceiving the environment and their reactions to these processes, along with the changes they have made to geographical space (Temurçin & Keçeli, 2015; Tümertekin & Özgüç, 2009).

In this research carried out within the scope of a sustainable life, the physical, social, environmental, health, and general life satisfaction features of the Turkish version of the WHOQOL-BREF-TR module are presented and discussed. Furthermore, the module used in the research is applied for the first time in Turkey to geography students. For this reason, the findings obtained include statistical analyses related to these findings and give important clues about the social status, psychological state, health, environment, and public life of geography students selected as a sample in our developing country.

BACKGROUND

The WHOQOL-BREF module consists of 100 questions for various age groups and employees regarding health satisfaction. However, it is observed in the literature that these questions are used in a reduced manner in studies conducted on different countries, regions, working groups, and age groups. In this context, in the international literature, the WHOQOL-BREF

module was used to determine; correlations and determination of positive mental health of school-going children aged 11-18 (Singh & Junnarkar, 2015), the validity and reliability of the WHOQOL-BREF module in patients with major depression in Brazil (Berlim et al., 2005), measuring the quality of life of medical students in China (Zhang et al., 2011), the impact of the Covid 19 pandemic on the quality of life of the Italian people (Epifanio et al., 2021), measuring the quality of life of the people of Singapore (Suárez et al., 2018), the quality of life of young people with disabilities in transition to adulthood in Finland (Heräjärvi et al., 2020).

Studies within the scope of measuring the quality of life related to the science of geography have been executed more limited than in other research areas. In this context, the WHOQOL-BREF scale was used by Bodur & Dayanir Cingil (2009) to measure the quality of life for the elderly in different residential environments. In addition to this study, the WHOQOL-BREF scale was used in different ways on subjects such as; the measurement of urban environmental quality and human well-being (Pacione, 2003), the effect of geographical features in rural areas on the country's quality of life and quality of life in Glasgow within the scope of time-space and geography relationship (Knox & Cottam, 1981), the effect of industrial geography development on urban quality of life (Zheng et al., 2014), and measuring the quality of life within the scope of urban geography and investigating this phenomenon according to various applied and urban geography approaches (Pacione, 2003).

METHOD

This study aims to measure the quality of life of undergraduate students of the Department of Geography at Atatürk University and evaluate the results from a geographical perspective. In this study, a questionnaire form was used, which was structured as an abbreviated version of WHOQOL-100 by selecting at least one question from each of the 24 aspects related to the quality of life by the WHOQOL Group, considering certain criteria for the measurement process. In addition, two more items were added to the scale from the general quality of life and general health areas. The WHOQOL-BREF, therefore, contains a total of 26 questions. The scale consists of 4 sub-dimensions: physical health, psychological state, social relations, and environment, as well as questions about measuring demographic characteristics. Furthermore, a 5-point Likert-type rating scale (like 1= not at all; 5= very much/completely/very well/extremely/very satisfied) was used for the scale. The population size for this study was 650 people, and the required sample size was determined as at least 242 people, taking into account the acceptable sample size table for certain universes created by Sekaran & Bougie (1992). On the other hand, 302 people were surveyed, eight invalid questionnaires were excluded from the analysis, and the data of 294 people were used in the analysis. In selecting the sample, deliberate (decisional) sampling, which is among the non-probabilistic sampling technique, was used. The survey questions link uploaded to the Google form was sent directly to the students, and the students were also informed about the questionnaire form. In this direction, the questionnaire application was started on 16.02.2022, and the data collection phase was completed on 21.03.2022.

In this questionnaire, the quality of life is measured, and sample diversity and application areas were examined according to scientific and academic studies according to the WOS and Scopus indexes in the VOSWeaver 1.18 program. Data analysis was carried out with the help of the IBM SPSS 25 program.

In this context, the relationship between the physical health, psychological state, social relations, and environment-TR factors that affect the life quality of the geography department students and demographic characteristics were analyzed by statistical methods. After the scale and the collected data were determined to meet various assumptions, T-test for independent samples, one-way variance (One WayAnova) for independent samples, posthoc tests, and correlation analyses were performed to understand which group or groups were different. In this direction, the main hypotheses of the study are:

T-Test for Independent Samples:

H0: There is no significant difference between the means of the two groups.

H1: There is a significant difference between the means of the two groups.

One-way variance for independent samples (One Way Anova):

H0: There is no significant difference between the means of the groups.

H1: The mean of at least one group is significantly different from the others

DISCUSSION AND CONCLUSIONS

According to the results of the t-test conducted as part of the survey participants' responses, there was a significant difference between the gender of geography students and the physical health sub-dimension, but not with the sub-dimensions of psychological state, social relations, and environment. In fact, it is natural that the physical strength and capacities of male and female students vary and that there are significant differences in life satisfaction based on gender. According to the determined results, female students are more satisfied with their physical health than male students in terms of life satisfaction. The most important reason for this is that male students pay more attention to their physical health than female students. On the other hand, it was determined that marital status was meaningful with all sub-dimensions. Still, the working life parameter of the students did not have a significant difference from the sub-dimensions. Both the intellectual structures and the level of happiness of the married participants affected all sub-dimensions and positively increased their life satisfaction compared to the single individuals.

According to the One Way Anova test, it was determined that the monthly average income variable of the family created a significant difference between the demographic variables and the physical health variable, according to the answers given by the participants. Among geography students, as the average monthly income of the family increases, the satisfaction with life also increases. Therefore, the financial support provided by the family to the student and the opportunities provided by this support to the student's life has a positive effect on life satisfaction.

As a result, according to the T-test results for independent samples, the H1 hypothesis was accepted for the gender and physical sub-dimensions, while it was rejected for the psychological state, social relations, and environment sub-dimensions. H1 hypothesis was accepted for marital status and sub-dimensions of physical health, psychological state, social relations, and environment. In addition, the H1 hypothesis was rejected because there was no significant difference between being a student and working in any job and sub-dimensions of physical health, psychological state, social relations, and environment. According to the results of the ANOVA test, the H0 hypothesis was accepted ($p>0.05$) because there was no significant difference between the ages of the students, their classes, the amount of money they spent monthly, the accommodation and the administrative unit where the family resided, and physical health. On the other hand, the alternative hypothesis (H1) was accepted because there was a significant difference between the family's average monthly income and physical health ($p<0.05$). Conversely, there was no significant difference ($p>0.05$) between the ages of the students, their classes, the average monthly income of the family, the amount of money they spent monthly, the accommodation, and the administrative unit where the family resided, and the psychological state. For this, the H0 hypothesis was accepted. At the same time, it was determined that there was a significant difference ($p<0.05$) between the ages and classes of the students and their social relations. Therefore, the alternative hypothesis was accepted. On the other hand, the H0 hypothesis was accepted because there was no significant difference between the monthly average income of the family, the monthly amount of money spent by the students, the accommodation and the administrative unit where the family resided, and the social relations sub-dimension ($p>0.05$). In addition, the H0 hypothesis was accepted as there was no significant difference ($p>0.05$) between the ages of the students, their classes, the amount of money they spent monthly, the housing, and the environment. On the other hand, alternative hypothesis H1 was accepted since there was a significant difference between the average monthly income of the family and the administrative unit where the family resided and the environment ($p<0.05$).

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Ağadayı, E., Çelik, N., & Başer, D. A. (2020). Çocuklar için uyku bozukluğu ölçeğinin türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Turkish Sleep Medicine*, 7(2), 65–72. <https://doi.org/10.4274/JTSM.GALENOS.2020.98598>
- Aliğaoglu, A. (2007). Davranışsal coğrafyaya bir örnek: Öğrenci merkezli balıkesir şehir imajı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 17–44.
- Alpar, R. (2012). *Uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik* (6th ed.). Detay Yayıncılık.
- Avcı, K., & Pala, K. (2004). Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinde çalışan araştırma görevlisi ve uzman doktorların yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(2), 81–85.
- Berlim, M. T., Pavanello, D. P., Caldieraro, M. A. K., & Fleck, M. P. A. (2005). Reliability and validity of the WHOQOL BREF in a sample of Brazilian outpatients with major depression. *Quality of Life Research*, 14(2), 561–564. <https://doi.org/10.1007/S11136.004.4694-Y>
- Bodur, S., & Dayanir Cingil, D. (2009). Using WHOQOL-BREF to evaluate quality of life among Turkish elders in different residential environments. *The Journal of Nutrition, Health & Aging*, 13(7), 652–656. <https://doi.org/10.1007/S12603.009.0177-8>
- Bozdoğan, S., & Benek, S. (2021). Modern coğrafi düşüncede mekân ve yer kavramlarının teorik temelleri üzerine bir değerlendirme. *Coğrafya Dergisi*, 43, 177–195. <https://doi.org/10.26650/JGEOG2021-892074>
- Büyükoztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. (24th ed.). Pegem Akademi.
- Cutter, S. L. (1995). Race, class and environmental justice. *Progress in Human Geography*, 19(1), 111–122. <https://doi.org/10.1177/030.913.259501900111>
- Epifanio, M. S., Andrei, F., Mancini, G., Agostini, F., Piombo, M. A., Spicuzza, V., Riolo, M., Lavanco, G., Trombini, E., & Grutta, S. la. (2021). The Impact of COVID-19 Pandemic and Lockdown measures on quality of life among Italian general population. *Journal of Clinical Medicine* 10(2), 289. <https://doi.org/10.3390/JCM10020289>
- Eser, E., Aydemir, Ö., Özyurt, B. C., Akar, A., Deveci, S., & Ayik, C. (2018). Dünya sağlık örgütü engellilerde yaşam kalitesi modülü türkçe sürümünün (WHOQOL-DIS-TR) Türk toplumundaki psikometrik özellikleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 29(1), 36–46. <https://doi.org/10.5080/ul14887>
- Eser, S., Saatli, G., Eser, E., Baydur, H., & Fidaner, C. (2010). Yaşlılar için dünya sağlık örgütü yaşam kalitesi modülü WHOQOL-OLD: Türkiye alan çalışması türkçe sürüm geçerlilik ve güvenilirlik sonuçları. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(1), 37–48.
- Field, A. (2017). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5th ed.). SAGE Publications Ltd.
- George, D., & Mallery, P. (2001). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference 10.0 update*. In *A Simple Guide and Reference*.
- Gold, J. (2009). Behavioral Geography. In *International encyclopedia of human geography* (1st ed.).
- Golledge, R. G. (2008). Behavioral Geography and the Theoretical/Quantitative Revolution. *Geographical Analysis*, 40(3), 239–257. <https://doi.org/10.1111/J.1538-4632.2008.00724.X>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). Pearson Prentice Hall: Upper Saddle River.
- Heräjärvi, N., Leskinen, M., Pirttimaa, R., & Jokinen, K. (2020). Subjective quality of life among youth with severe physical disabilities during the transition to adulthood in Finland. *Disability and Rehabilitation*, 42(7), 918–926. <https://doi.org/10.1080/09638.288.2018.1511756>
- Keyes, C. L. M. (2002). The mental health continuum: From languishing to flourishing in life. *Journal of Health and Social Behavior*, 43(2), 207–222. <https://doi.org/10.2307/3090197>
- Kilic, S. (2016). Cronbach'ın alfa güvenilirlik katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47. <https://doi.org/10.5455/JMOOD.201.603.07122823>
- Knox, P. L., & Cottam, M. B. (1981). A welfare approach to rural geography: contrasting perspectives on the quality of Highland life. *Transactions, Institute of British Geographers*, 6(4), 433–450. <https://doi.org/10.2307/621878>
- Leech, N., Barrett, K., & Morgan, G. A. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics : Use and Interpretation*. In *SPSS for Intermediate Statistics* (2nd Edition). Lawrence Erlbaum Associates Inc. <https://doi.org/10.4324/978.141.0616739>
- Moser, G. (2009). Quality of life and sustainability: Toward person-environment congruity. *Journal of Environmental Psychology*, 29(3), 351–357. <https://doi.org/10.1016/J.JENVP.2009.02.002>
- Muralidharan, K. (2021). Sustainable development and quality of life. In *Sustainable Development and Quality of Life*. Springer Singapore. <https://doi.org/10.1007/978-981-16-1835-2>
- Özgen, N., & Coşkun, S. (2020). Davranışsal coğrafya. In *Davranışsal Coğrafya*. Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/978.625.7880602>
- Pacione, M. (1980). Differential quality of life in a metropolitan village. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 5(2), 185–206.
- Pacione, M. (2003). Urban environmental quality and human wellbeing—a social geographical perspective. *Landscape and Urban Planning*, 65(1–2), 19–30. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(02\)00234-7](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(02)00234-7)
- Sekaran, U., & Bougie, R. (1992). *Research methods for business: A skill building approach*. John Wiley and Sons.

- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik (1st ed.). Seçkin Yayıncılık.
- Singh, K., & Junnarkar, M. (2015). Correlates and predictors of positive mental health for school going children. *Personality and Individual Differences*, 76, 82–87. <https://doi.org/10.1016/J.PAID.2014.11.047>
- Suárez, L., Tay, B., & Abdullah, F. (2018). Psychometric properties of the World Health Organization WHOQOL-BREF Quality of Life assessment in Singapore. *Quality of Life Research*, 27(11), 2945–2952. <https://doi.org/10.1007/S11136.018.1947-8/FIGURES/2>
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi (1st ed.). Ankara.
- Telatar, T. G., & Üner, S. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin yaşam kalitelerinin ve algılanan sosyal destek düzeylerinin belirlenmesi ve yaşam kalitesi ile ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 128–134.
- Temurçin, K., & Keçeli, K. (2015). Bir davranışsal coğrafya çalışması: Isparta şehri örneğinde uluslararası öğrencilerin kentsel mekân algısı. *SDU Faculty of Arts and Sciences Journal of Social Sciences*, 36, 117–138.
- Tümertekin, E., & Özgüç, N. (2009). Beşeri coğrafya (İnsan, kültür, mekân). Çantay Kitabevi.
- WHOQOL Group. (1994). Development of the WHOQOL: Rationale and current status. *International Journal of Mental Health*, 23(3), 24–56. <https://doi.org/10.1080/00207.411.1994.11449286>
- WHOQOL Group. (1998). Development of the world health organization WHOQOL-BREF quality of life assessment. *The WHOQOL Group. Psychological Medicine*, 28(3), 551–558. <https://doi.org/10.1017/S003.329.1798006667>
- Yıldırım, A., & Hacıhasanoğlu, R. (2011). Sağlık çalışanlarında yaşam kalitesi ve etkileyen değişkenler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 61–68.
- Yıldız, D., & Uzunsakal, E. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal verilerin üzerine bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 1–15.
- Zhang, H., Gu, C. lin, Gu, Wen. L., & Zhang, Y. (2011). The evaluation of tourism destination competitiveness by TOPSIS & information entropy – A case in the Yangtze River Delta of China. *Tourism Management*, 32(2), 443–451. <https://doi.org/10.1016/J.TOURMAN.2010.02.007>
- Zheng, S., Sun, C., Qi, Y., & Kahn, M. E. (2014). The evolving geography of China's industrial production: Implications for pollution dynamics and urban quality of life. *Journal of Economic Surveys*, 28(4), 709–724. <https://doi.org/10.1111/JOES.12063>

EKLER

Ek 1. WHOQOL-BREF-TR Yaşam Kalitesi Ölçeği

Boyut	Madde	Açıklama
Fiziksel (F)	A1	Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne kadar engellediğini düşünüyorsunuz?
	A2	Günlük uğraşlarınızı yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?
	A3	Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?
	A4	Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?
	A5	Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?
	A6	Günlük uğraşlarınızı yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?
	A7	İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?
Psikolojik Durum (P)	B1	Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?
	B2	Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?
	B3	Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?
	B4	Bedensel görünüşünüzü kabullenirmisiniz?
	B5	Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?
	B6	Ne sıklıkta hüüzün, ümitsizlik, bunalıtı, çöökkünlük gibi duygulara kapılırsınız?
Sosyal İlişkiler (S)	C1	Aile dışı kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?
	C2	Aşk yaşamınızdan ne kadar hoşnutsunuz?
	C3	Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?
Çevre-TR (Ç-TR)	D1	Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?
	D2	Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?
	D3	İhtiyaçlarınızı karşılamaya yeterli paranız var mı?
	D4	Günlük yaşantınızda size gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabiliyorsunuz?
	D5	Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?
	D6	Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?
	D7	Sağlık hizmetlerine ulaşma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?
	D8	Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?